

Partij	Onderwerp	Vraag	Antwoorden
Volt	Zonne-energie, energiecoöperaties	Ook stimuleren we collectieve daken met zonnepanelen van energiecoöperaties, waarbij bewoners zich kunnen aansluiten.' Hoe worden deze collectieve daken met zonnepanelen van energiecoöperaties door de gemeente Rotterdam gestimuleerd? Worden er vanuit de gemeente Rotterdam ook acties ondernomen om bewoners enthousiast te maken om zich bij zo'n zonnedak of energiecoöperaties aan te sluiten? Zo ja, wat voor acties zijn dit?	Ja. Wij subsidiëren de koepelorganisatie van energiecoöperaties EVR, die de energiecoöperaties ondersteunt bij de promotie van hun zonnedaken. Verder besteden we ook in onze eigen externe communicatie regelmatig aandacht aan energiecoöperaties, waarmee we proberen bewoners te enthousiasmeren.
Volt	Windenergie, energiecoöperaties	'Windmolens hebben invloed op de omgeving. Om tot goede inpassing te komen, vindt de gemeente procesparticipatie (met wijkraden, klankbordgroepen, omwonenden en overige stakeholders) en financiële participatie (lokaal eigendom en energiecoöperaties) belangrijk.' De gemeente Rotterdam geeft hiermee aan energiecoöperaties belangrijk te vinden, hoe komt dit concreet tot uitwerking in de plannen van de gemeente?	Wij werken aan een uitvoeringslijn Lokaal Eigendom, we streven ernaar deze voor het zomerreces met u te delen. Met de uitvoeringslijn geven we duidelijkheid over de uitgangspunten en randvoorwaarden rondom lokaal eigendom en financiële participatie bij wind- en grootschalige zonprojecten in Rotterdam. Ook hoe de gemeente hierop stuurt, komt terug in deze uitvoeringslijn. Daarnaast ondersteunen we de Rotterdamse en regionale koepelorganisaties van energiecoöperaties (EVT en ECRR).
Volt	Mogelijke vertraging projecten	Is het bekend welke van de vele projecten binnen het KAR de grootste kans lopen om vertraging op te lopen? Wat zijn de verwachte oorzaken van deze vertragingen? En is er een groep te noemen waar naar verwachting de meeste vertraging bij projecten op zal treden (bijv. Zon, wind of walstroom).	Het risico op vertraging is het grootst bij projecten waarbij het omgevingsmanagement complex is, de afhankelijkheid van landelijke wetgeving en financiële instrumenten groot is en/of projecten die te maken hebben met netcongestie en de gevolgen van stikstofregels. Ook de capaciteit van de Raad van State speelt een rol. Momenteel is dit vooral het geval bij wind, zon en aardgasvrij.
Volt	Hytrucks - overige mobiliteit	Er wordt een ambitie uitgesproken om binnen vijf jaar minimaal 500 trucks op waterstof te willen laten rijden binnen een corridor van de havens van Rotterdam naar het achterland (brabant, Oost NL en Duitsland). Wanneer is dit project gestart? Wanneer is de termijn van vijf jaar afgelopen? Hoeveel trucks zijn er al gerealiseerd?	Hytrucks is gestart in 2020, was oorspronkelijk gericht op 1000 waterstoftrucks in 2025 maar het einddoel is nu verschoven naar 2030. Er rijden nu 23 trucks op waterstof vanuit Hytrucks. Gemeente Rotterdam heeft geen rol in dit consortium maar volgt de vorderingen wel.
Volt	Mobiliteit personenvervoer - ZE bussen RET	Hoeveel RET-bussen rijden er al elektrisch en hoeveel bussen moeten er vervangen worden door elektrische bussen?	De RET heeft nu 97 volledig elektrische bussen en 103 hybride in dienst. Daarnaast rijden er nog 40 bussen met een Euro VI motor in de dienst (en is er een aantal dieselbussen als reserve). De RET verwacht in totaal in 2030 240 bussen nodig te hebben, deze zullen dan alle uitstootvrij zijn.
Volt	Overig - ZE deelauto's	Doel is om in 2025 alle deelauto's in de stad elektrisch te laten zijn. Een randvoorwaarde is het plaatsen van laadinfrastructuur voor deze deelauto's. Hoe zit het nu met de laadinfrastructuur bij parkeerplaatsen van deelauto's, hoeveel en welk percentage van de deelauto's parkeerplaatsen beschikt nu over laadinfrastructuur? Wordt bij elk nieuwe deelauto's parkeerplaats nu standaard laadinfrastructuur bijgeplaatst?	Deelauto's worden waar nodig van laadpalen voorzien. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met deelautoaanbieders om te komen tot maatwerkoplossingen. Op dit moment beschikt 22% van de deelauto's parkeerplaatsen over een laadpaal. Bij iedere nieuwe deelauto's parkeerplaats wordt er standaard laadinfrastructuur bijgeplaatst.

Volt	Rotterdam The Hague Innovation airport (RHIA)	RHIA als project staat nu als gereed, alleen blijft deze organisatie wel actief met haar eigen projecten, die nog lopen. Is het een mogelijkheid om de nog lopende, niet afgerond projecten van RHIA onder het kopje 'waar zijn wij mee bezig' op te nemen in het KAR?	RHIA is inderdaad nog actief, en zet via het Dutch2 Aviation Hub-programma in op proefvluchten en andere projecten voor vliegen op waterstof. Ze voeren verschillende andere projecten uit gericht op duurzamer vliegen met minder impact op de directe omgeving, en op het toepassen van digitale oplossingen voor verbetering van de luchtvaart
Volt	Gebiedsgerichte aanpak isolatie (GAI) koopwoningen - Gebouwde omgeving energiebesparing.	De gebiedsgerichte aanpak isolatie (GAI) koopwoningen staat bij de projecten in het KAR nog onder 'wat zit er nog in de planning?'. Echter staat er in de projectomschrijving dat deze in 2023 wordt/is gestart. Zou dit project dan ondertussen niet onder het kopje 'waar zijn we mee bezig?' moeten vallen? Of is er iets gebeurd waardoor dit project nog niet is gestart?	Zeker! We zijn in 2023 gestart met 6 GAI. Bij een kleine 1200 woningen in 6 wijken (Pendrecht, Reyerood, Beverwaard, Prinsenland, Het Lage Land en Schiebroek). Bij de volgende update zal de status van het project worden aangepast.
CDA	LNG	Naar aanleiding van het toegestuurde rapport "LNG [G]een goed idee?" Komen de briefschrijver inspreken, zodat wij hem vragen kunnen stellen over zijn rapport? Op bladzijde 3 van het rapport staat "Bij de productie, het transport en het gebruik van LNG komt het sterke broeikasgas methaan vrij". Wordt 100% van het LNG omgezet in methaan of is het percentage lager. Op welke manier komt het methaan vrij? Op bladzijde 4 wordt aangehaald "dat LNG in gebruik bij cruiseschepen een schonere brandstof is dan conventionele op olie gebaseerde brandstoffen terwijl uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat dit niet het geval is". Ik heb de indruk dat de schrijvers alleen kijken naar Methaan/CO2. Zijn de schrijvers in hun uitspraak van mening dat de uitstoot van SOx, NOx, fijnstof en andere luchtvervuilers bij LNG en HFO (zwarte stookolie) dan ook in het nadeel van LNG uitvallen? Welke schone alternatieve brandstof zou de cruisesector moeten gebruiken volgens de indieners van dit rapport? Hier staat niets over in dit rapport. Waarom is de door hen aangegeven alternatieve brandstof de beste oplossing? https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Item/2d4271ab-a157-4f92-aa83-	Dit stuk is niet door het college van B&W naar de raad gestuurd. U wordt geadviseerd direct contact op te nemen met de indiener van het stuk om de vragen beantwoord te krijgen. Er staan e-mailadressen van de schrijvers op de brief.
CDA	DCMR rapport - energielabels	a1. Bij de gebouwde omgeving mis ik een overzicht met het aantal huizen met bijbehoren energielabel verdeeld naar kantoren, koopwoningen, huurwoningen woningbouwcorporaties en huurwoningen niet-woningbouwcorporaties. In een dergelijk overzicht kan worden bijgehouden of de geplande verduurzaming (geen huurwoningen met energie labels D en lager na 2028) zich houdt aan de aangegeven tijdslijn.	OK. Dank voor de tip. Goed idee om dit in het vervolg op te nemen. (met de kanttekening dat niet iedere woning/ gebouw een (vastgesteld) energielabel heeft)

CDA	DCMR rapport - energielabels	a2. Kunnen woningbouwcorporaties of particuliere verhuurders aan hun eigen woningen een energielabel toewijzen of wordt dit door de gemeente gecontroleerd.	Energielabels worden vastgesteld door energielabeladvieus (onafhankelijk), niet door verhuurders zelf.
CDA	DCMR rapport - aardgasvrij	a3. Kijkend naar tabel 3 op bladzijde 14, lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de enorme investeringen in het verduurzamen van huizen en het overstappen op het warmtenet met een reductie van 82 kton CO2 geen materiele invloed heeft op het behalen van de doelstelling van 14.465 kton CO2 voor 2030. Is het dan wel zo belangrijk om daar de nadruk op te leggen anders dan om de energierekening van huishoudens laag te houden?	Als gekeken wordt naar de impact op de totale uitstoot van stad en haven, dan is de impact beperkt. Maar als we alleen naar de context van de stad en de gebouwde omgeving kijken, dan is 82kton 11% van de reductie (763kton). De opgave voor de gebouwde omgeving is zo groot dat we niet kunnen wachten. We moeten nog 255.000 aardgasaansluitingen vervangen. Dit zijn vanaf nu bijna 10.000 aardgasaansluitingen per jaar. Om de opgave voor 2050 te halen zullen we voor elk jaar dat we minder aardgasaansluitingen vervangen, de komende jaren meer moeten doen. Hierdoor wordt de warmtetransitie lastiger uitvoerbaar (meer capaciteit nodig) en neemt de overlast toe omdat er steeds meer straten in een jaar open moeten. Hierdoor wordt de stad minder bereikbaar.
CDA	DCMR rapport - co2 reductie haven	b. De reductie in CO2 emissies in Haven en Industrie (tabel 7 op bladzijde 18) laat zien dan ongeveer de ene helft van de CO2 reductie komt door de sluiting van de kolencentrales op de Maasvlakte (zit in de 2.254 kton reductie) en de andere helft door reductie CO2 uitstoot door Haven en Industrie. Met de eerder door de wethouder aangegeven beperkingen (netcongestie, beschikbaarheid waterstof, verbouwing industriële faciliteit alleen bij gepland groot onderhoud) is het grootste deel van 2.191 kton verwacht. Betreft dit uitsluitend het effect van de CO2 afvang door Porthos? Als het andere projecten betreft, welke zijn dat en wanneer wordt verwacht dat daar meer zekerheid over ontstaat?	De onderliggende projecten en hun CO2-besparing zijn te vinden in bijlage I3 van het document. De sluiting van de kolencentrales op de Maasvlakte (6008 kton) telt niet mee voor Haven en Industrie maar voor Schone Energie. 2250 van de 2254 kton "zeker" komt van Porthos. De projecten bij "verwacht" en "beoogd" zijn elektrolyzer-projecten, een blauwe waterstofproject en een stoomuitwisselingsproject. Deze projecten hebben maar beperkt last van netcongestie of stikstof. Zodra de bedrijven een investeringsbeslissing nemen en/of een vergunning aanvragen gaan de projecten naar zeker. In september wordt de Cluster Energie Strategie gepubliceerd. We hopen dan meer informatie te krijgen over de planning van deze projecten.
PvdA	Zonne-energie - gemeentelijke infra	In het KAR staat dat er een onderzoek is gedaan om te achterhalen welke gemeentelijke infrastructuur binnen de stadsgrenzen uitgerust kunnen worden met zonnepanelen. Voor de kansrijke locaties gaat de gemeente nu in gesprek met Energie van Rotterdam. a. Kan het college een lijst geven van deze kansrijke locaties en hoeveel zonnepanelen hier geplaatst kunnen worden b. Heeft het college al een beeld wanneer deze zonnepanelen worden aangebracht.	Uw raad heeft op 26 september 2023 het onderzoek ontvangen naar de potentie voor de opwek van zonne-energie langs onze lokale infrastructuur. In eerste instantie leek de potentie heel groot; aan de hand van dit onderzoek bleek het aantal kansrijke locaties echter beperkt. We verkennen nu de mogelijkheden op 3 locaties: knooppunt A13-A16, talud bij het Toepad en uitbreiding van het bestaande zonnepark bij Terbregge. In deze fase is het nog niet duidelijk of en wanneer de zonnepanelen worden aangebracht.

PvdA	Zonne-energie	Volgens het KAR worden de landelijke doelen voor zonne-energie na 2030 waarschijnlijk verhoogd. Op wat van verhoging van de landelijke doelen anticipeert het college nu?	We weten dat het landelijke doel voor 2030 55% CO2 reductie is, en dat dit voor 2050 netto nul is. Daarom gaan we ervanuit dat er wanneer de RES-doelstellingen voor 2030 behaald zijn, een nieuwe doelstelling zal komen voor zonne-energie. We kunnen nu nog niet goed voorspellen wat die doelstelling zal zijn, want dat zal afhangen van hoe de energiemix zich ontwikkelt.
PvdA	Wind-energie - Charloisse Poort	Bij de plannen voor windenergie bij Charloisse poort staat dat er momenteel een optie wordt onderzocht omdat een geïnteresseerde marktpartij zich heeft aangemeld. Kan het college aangeven welke marktpartij dit is? En als het plan met deze marktpartij doorgaat hoe betrokken de gemeente blijft bij het project	Momenteel wordt de technische haalbaarheid van de locatie onderzocht. De gemeente is grondeigenaar, bevoegd gezag voor vergunningaanvragen en heeft een sturende rol bij de afspraken die een initiatiefnemer met de omgeving maakt over bv. (financieel) participatie. De gemeente blijft vanuit deze rollen nauw betrokken bij een eventuele windontwikkeling op deze locatie. Projectdetails, zoals uitkomsten van onderzoeken en betrokken partijen, kunnen gedeeld worden wanneer een bestuurlijk besluit over het vervolg van dit project genomen is, naar verwachting voor het einde van dit jaar.
PvdA	SES/netcongestie	Om het dichtslibben van het elektriciteitsnet te voorkomen wordt in 2024 de innovatie subsidieregeling van het programma Smart Energy weer twee keer geopend. a. Hoeveel wil het college voor deze subsidie vrij gaan maken b. Als de subsidieregeling succesvol is wil het college ook na 2024 deze subsidieregeling openen	Voor deze regeling is t/m 2026 een jaarlijks subsidiebudget van €1.000.000 toegekend uit de DTB-middelen.
PvdA	SES	Eén van de projecten voor het energiesysteem is een peer-to-peer energiesysteem. Dit ontwikkelt een marktmechanisme dat beloningen biedt voor balans op het elektriciteitsnet. Daarbij wordt relevante wet- en regelgeving uitgewerkt en het ontwerp van een verdienmodellen voor de dienstverlener uitgewerkt. a. Kan het college aangeven hoeveel subsidie de gemeente verleent aan dit project? b. Hoe hoog zullen deze beloningen zijn voor balans op het elektriciteitsnet? c. Heeft het college al een beeld hoe het verdienmodel eruit gaat zien voor de dienstverlener en wat van rol speelt de gemeente hierbij?	a. Gemeente Rotterdam heeft middels co-financiering 100.000 euro subsidie verleend aan dit project via ons Smart Energy Systems programma. b) Deze vraag is op dit moment om meerdere redenen niet te beantwoorden. Allereerst omdat dit project nog in de innovatiefase zit, waarin antwoorden op deze vragen vorm moeten krijgen. Als uiteindelijk duidelijk wordt dat een dergelijk beloningssysteem kan werken, zal de hoogte hiervan sterk afhankelijk zijn van situaties op het net. c) Op dit moment nog niet. In de huidige fase van het innovatietraject wordt voornamelijk gefocust op de waarde van balans in het systeem voor verschillende stakeholders zoals bijvoorbeeld netbeheerders en bewoners.

PvdA	Warmte - Wgiw	Bij de plannen voor het Warmtesysteem geeft het KAR aan dat er nieuwe wetgeving wordt verwacht in 2025. Waaronder de Wet collectieve warmtevoorziening (Wcw) en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). De gemeente is hier voorbereidingen voor aan het treffen. Kan het college concreet aangeven wat deze nieuwe plannen voor Rotterdam gaan betekenen en wat de voorbereidingen zijn die genomen gaan worden?	Met de nieuwe wetgeving krijgen gemeenten voldoende bevoegdheden om de gebiedsgerichte aanpak aardgasvrij te kunnen uitvoeren. Dit is afgesproken in het Klimaatakkoord (2019). Zo regelt de Wcw onder andere dat er meer publieke sturing komt op warmtebedrijven en dat de tariefstructuur wordt herzien (los van de gasprijs). De Wgiw verplicht gemeenten om uiterlijk in 2026 een Warmteprogramma op te stellen als opvolger van de Transitievisie Warmte. Ook biedt de Wgiw de mogelijkheid om het alternatief voor aardgas en een einddatum voor de aardgaslevering vast te leggen in het Omgevingsplan na een zorgvuldig proces doorlopen te hebben. De Wgiw is reeds door de Tweede Kamer aangenomen. De Wcw en de onderliggende besluiten van de twee wetsvoorstellen worden voor de zomer naar de Kamer gestuurd. Hierdoor ontbreekt het nog aan precieze details en kan de wet- en regelgeving ook nog wijzigen. De voorbereidingen bestaan onder andere uit een actualisatie van de WAT- en WANNEER kaart en een verkenning naar de gevolgen van de wetgeving, zoals de (verplichte) besluiten die moeten worden genomen, de bijbehorende belangenafwegingen en het proces dat daarvoor moet worden doorlopen. Zodra de verkenningsfase is afgerond en wetgeving definitief, zullen we u nader informeren (naar verwachting in Q1 2025).
PvdA	Energiebesparing - woco's	Onder de projecten voor energiebesparing staat dat de gemeente samen met woningcorporatie gaat werken om hun woningen te verduurzamen. Kan het college aangeven in welke wijken deze woningen zich vooral bevinden en wat van obstakels er die verduurzaming in de weg staan?	In de prestatieafspraken zijn afspraken hierover opgenomen. Het gaat bijvoorbeeld om belemmeringen met betrekking tot het benodigde niveau van isolatie in relatie tot het alternatief voor aardgas en ervaren belemmeringen in het welstandsbeleid. Gemeente en corporaties trekken nauw samen bij het bepalen van de Rotterdamse isolatiestandaard en het herijken van het welstandsbeleid. De te verduurzamen woningen bevinden zich door de hele stad.
PvdA	GAI	Bij het project Gebiedsgerichte Aanpak Isolatie koopwoningen staat dat om te voorkomen dat niet alles stilvalt er geld wordt ingezet voor 2027. Dit is zodat volgende collegeperiode voortgebouwd kan worden op lopende zaken. Kan het college aangeven hoeveel geld hiervoor ingezet wordt?	We kunnen dat nu niet aangeven. College heeft t/m 2026 toegezegd. (DTB) Afhankelijk van snelheid van uitgaven in huidige periode en mogelijkheden van inzet voor volgende periode zal er in 2027 ook geld zijn. Ook vanuit Rijk (SPUK) is er geld t/m 2026. Er komt een nieuwe tranche die ook 2027 bestrijkt. Binnen beide geldbronnen zoeken we de balans tussen snelheid van uitvoering en continuïteit.

PvdA	Energiearmoede - SPUK	Het KAR geeft aan dat de rijksmiddelen voor energiearmoede in 2025 zullen zijn uitgeput. Na 2025 is er dus nieuw budget nodig om ervoor te zorgen dat deze groep niet wordt vergeten. Hoeveel is er door het uitputten van deze rijksmiddelen jaarlijks minder te besteden en met welke middelen denkt het college dit tekort op te vullen?	Er wordt al nagedacht over de borging van de projecten energiearmoede voor na 2025, tenzij de SPUK energiearmoede nog wordt aangevuld door het Rijk. De woco's zullen blijven investeren in het verduurzamen van hun bezit, zoals ook is vastgelegd in de prestatieafspraken en landelijke wetgeving om slechte labels aan te pakken. Vanuit het project energiekussers is Rotterdam Inclusief actief in gebied Prins Alexander. Dit biedt misschien de mogelijkheid om in afgeslankte vorm door te gaan met energiekussers vanuit Rotterdam Inclusief na 2025. Noot Emek: financieel component is ambtelijk niet te beantwoorden, als Rijk stopt met gelden.
PvdA	Energiearmoede - corporaties	Eén van de randvoorwaarden voor het convenant energiearmoede met woningcorporaties is dat sommige corporaties nog moeten voldoen aan het convenant dat zij ondertekent hebben. Welke corporaties zijn dit? En wanneer wordt verwacht dat zij hier wel aan gaan voldoen?	Ondertussen hebben alle woningcorporaties die in 2022 het convenant hebben ondertekend de subsidieaanvraag ingediend. De projecten lopen en een aantal zijn al (bijna) afgerond.
PvdA	Energiearmoede - Energiekussers	De energiekussers zijn er voor Rotterdammers die moeite hebben met het betalen van hun energierekening en een inkomen hebben tot maximaal 200 procent van het sociaal minimum inkomen. Om hoeveel Rotterdammers gaat dit?	Volgens het CBS waren er op 1 januari 2022 122.820 huishoudens in Rotterdam met inkomen tot 200% van het sociaal minimum. Het precieze aantal van huishoudens die daarbij ook moeite hebben met het betalen van de energierekening is niet te achterhalen.
PvdA	DGO	.In het KAR staat dat het college momenteel bezig is met het creëren van een subsidieregeling voor duurzame gebouwontwikkeling. a. Heeft het college al een beeld van hoeveel geld hiervoor uitgetrokken gaat worden? b. Heeft het college al een idee wat de voorwaarden zullen zijn om subsidie aan te kunnen vragen?	a) €900.000; dit is een aanvraag in het DTB (3e tranche) geweest onder de naam: Subsidieregeling Duurzaam Bouwen b) Regeling is beoogd om eind dit jaar open te gaan en dan zullen de voorwaarden vast worden gesteld. Voorlopig uitgangspunt is een duurzaamheidsprestatie van een gemiddelde GPR 8 (met DPG minimaal 8) waarbij het totale aan te vragen subsidiebedrag o.a. afhankelijk zal zijn van het aantal woningen die gebouwd wordt en de prijsklasse van de woningen (gelijk aan Doorbouwakkoord).
PvdA	Haven	Eén van de projecten voor het verduurzamen van het productiesysteem in de haven is het creëren van het Field lab Industriële Elektrificatie. Dit is om kansrijke initiatieven te testen op middelgrote schaal. Deze pilots helpen dan weer bij implementatie, risicomanagement en passende wet- en regelgeving. a. Wat beschouwt het college hier als kansrijke initiatieven b. Hoeveel initiatieven wil het college door middel van deze field lab ondersteunen?	Het Fieldlab Industriële Elektrificatie is een initiatief van Deltalinqs, Havenbedrijf, InnovationQuarter, FME and TNO. Gemeente Rotterdam is subsidieverlener en stuurt niet op hoeveel en welke initiatieven in het Fieldlab verder worden geholpen. Op https://flie.nl/en/projects/ staan een aantal projecten uit het FLIE uitgelicht.

PvdA	MKB (SES?)	Het Project Flex Scans beoogd om bedrijven of ondernemersverenigingen middels subsidieregeling te ondersteunen om flexibel met de energievraag om te gaan of om een Energy Hub op te zetten. a. Kan het college aangeven wat het budget voor deze subsidies zal zijn en wat de voorwaarden zijn die aan deze subsidies gebonden zijn? b. Hoeveel bedrijven of ondernemersverenigingen wil het college via dit project ondersteunen?	a. Er is dit jaar 500k€ beschikbaar om flexscans uit te voeren, aangevraagd vanuit de DTB aanvraag Flex Scans. Op basis van de eerste evaluatie in het najaar van 2024 kan worden besloten tot een verlenging. De regeling is nog in ontwikkeling en gaat na de zomer open. Voorwaarde voor bedrijven is dat zij een grootverbruikaansluiting hebben. Zij kunnen zich als individueel bedrijf inschrijven of als een cluster van bedrijven. Als cluster van bedrijven is het relevant dat de bedrijven op dezelfde elektriciteitsring zijn aangesloten, om van onderlinge flexibiliteit gebruik te kunnen maken. b. De regeling is nog in ontwikkeling, maar voor 2024 verwachten we dat we 30- 60 unieke bedrijven kunnen ondersteunen.
PvdA	Mobiliteit - watertaxi's	Eén van de projecten van het personenvervoer is om alle watertaxi's uitstootvrij te maken in 2030. Momenteel zijn er 3 elektrische 50-persoonswatertaxi's, 2 elektrische 12-persoon/fiets watertaxi's en 1 waterstof 12-persoonswatertaxi. Kan het college aangeven hoeveel watertaxi's er in totaal zijn onderverdeeld naar verschillende categorieën.	De vloot van Watertaxi ziet er momenteel als volgt uit: - 3 volledig elektrische watertaxi's met plek voor 40 personen. - 3 volledig elektrische watertaxi's met plek voor 12 personen en fietsen (deze zitten in de afrondende fase van het keuringsproces voor 25 personen). - 1 brandstofcel-elektrische (waterstof) watertaxi met plek voor 12 personen. - 1 schip met plek voor 80 personen en fietsen wordt op dit moment volledig elektrisch gemaakt. - 15 watertaxi's met een dieselmotor met plek voor 12 personen. - 1 klassieke watertaxi met een dieselmotor met plek voor 8 personen.
PvdA	Mobiliteit - RET bussen	Voor het elektrisch maken van RET-bussen moest in 2022 40% van alle dienstregelingskilometers uitstootvrij zijn, in 2025 50% en in 2030 100%. Kan het college aangeven hoeveel procent van alle dienstregelingskilometers er nu uitstootvrij zijn?	De bussen van de RET worden in batches vervangen. Op dit moment is 40% van de kilometers uitstootvrij. De volgende batch wordt in 2026 verwacht, waardoor het percentage uitstootvrije kilometers zal stijgen naar ca. 60%.
PvdA	Mobiliteit - dienstreizen	Voor de verdere verduurzaming van dienstreizen geeft het KAR aan dat per 1 januari 2024 uitbreiding in scope zal zijn. Er zullen dus aanvullende maatregelen worden ontwikkeld om de CO2 uitstoot van dienstreizen met eigen vervoer te reduceren. Heeft het college al een beeld wat van maatregelen ze hiervoor gaan ontwikkelen?	Bij een aantal afdelingen die relatief veel gebruik maken van de eigen private (fossiele) auto van medewerkers voor dienstreizen zal een pilot worden gestart. Deze pilot is gericht op een meer passend aanbod vanuit de werkgever voor schoon vervoer op basis van service design.
PvdA	Mobiliteit - taxi's	Doel is om in 2028 taxi's in Rotterdam 100% uitstootvrij te maken. Kan het college aangeven om hoeveel taxi's het hier in totaal gaat en wat de tussentijdse doelen hiervoor zijn?	Er rijden in Rotterdam ongeveer 1.200 taxi's rond. Hiervan zijn er rond de 200, (16%) emissievrij. Om dit proces te versnellen komt er een subsidieregeling waarmee maximaal 360 taxivoertuigen kunnen worden vervangen voor emissievrije taxivoertuigen. Daarnaast is wordt wanneer landelijke wetgeving is aangepast de voertuigcategorie taxi in 2026, met een uitfasering, toegevoegd aan de ZE-zone, waardoor extra druk wordt gezet op verduurzaming van het wagenpark.

PvdA	Mobiliteit - ZES	Voor het stappenplan Zero-emissiezone is het belangrijkste plan om uiterlijk in 2030 helemaal geen zakelijke bestel- en vrachtauto's met brandstofmotor meer in deze zone te hebben. a. Zijn er plannen van het college om na 2030 deze zero-emissiezone verder uit te breiden? b. Wat zijn de andere stimulerende en regulerende maatregelen die onder dit plan vallen	Op dit moment heeft het college geen plannen om de zero-emissiezone (ZE-zone) ná 2030 uit te breiden. In het Klimaat Actieprogramma Rotterdam is de ambitie opgenomen dat we toewerken naar een uitstootvrij stedelijk mobiliteitssysteem in Rotterdam in 2040. De focus ligt nu op het succesvol invoeren van de ZE-zone in 2025 (met ingroeipad tot 2030), inclusief flankerende activiteiten waaronder gratis persoonlijk advies op maat en het stimuleren van slimme logistieke oplossingen zoals logistiek hubs en vrachtfietsen. Nadat de ZE-zone is ingevoerd wordt bezien (mede op basis van de ervaringen met de ZE-zone) welke aanvullende maatregelen daarna nodig en doelmatig zijn.
PvdA	Mobiliteit - Laadinfra	Voor de publieke laadinfrastructuur wil de gemeente eind 2040 2.000 extra laadpalen en 100 snellaadpunten realiseren a. Kan het college aangeven hoeveel laadpalen en snellaadpunten er nu in Rotterdam zijn en in welke wijken ze zich vooral bevinden? b. Heeft het college tussentijdse doelstellingen voor dit plan? Zo ja, welke doelstellingen zijn dit	a. De gemeente heeft tot doel gesteld deze collegeperiode extra 2.000 laadpalen te plaatsen. in 2023 tot medio 2024 verwachten we reeds 1.000 laadpalen bijgeplaatst te hebben. we gaan de doelstelling van 2.000 in 2026 naar verwachting halen. De palen bevinden zich in alle wijken omdat we een dekkend netwerk hebben. b. we plaatsen bij op basis van prognoses en gebruik. Hiermee zijn we de groei net voor en kan iedere nieuwe E-rijder laden op straat indien deze E-rijder parkeert op straat.
GL	Algemeen	In het overzicht van projecten staat wat er al gedaan is in de afgelopen periode. Kan er een lijst gedeeld worden van projecten die tussen de laatste voortgang en nu afgerond zijn?	Ja en we zullen onderzoeken hoe we dit in het vervolg netjes kunnen tonen in het KAR zelf.
GL	Algemeen	In het overzicht van projecten staat waar de gemeente mee bezig is. Kan er een lijst gedeeld worden van projecten die gestart zijn tussen de laatste voortgang en nu?	Ja en we zullen onderzoeken hoe we dit in het vervolg netjes kunnen tonen in het KAR zelf.
GL	Algemeen	In het overzicht van projecten wordt aangegeven welke projecten nog in de planning zitten. Kan er een lijst gedeeld worden van projecten die in de planning zijn gekomen tussen de laatste voortgang en nu?	Ja en we zullen onderzoeken hoe we dit in het vervolg netjes kunnen tonen in het KAR zelf.

GL	Doorrekening	In het overzicht van projecten wordt vaak bij CO2 effecten gerefereerd aan het DCMR rapport via de zin 'De effecten zijn berekend door de DCMR', naar aanleiding van de GroenLinks motie Transparantie in de cijfers van het KAR. Hoewel dit goed is voor de duidelijkheid over waar de cijfers vandaan komen, is het onhandig dat er nu in het overzicht zelf niet meer staat wat de CO2-impact is. Kan er een overzicht gedeeld worden waarin deze CO2 impact wel staat per project? Of anders per hoofdstuk een totale CO2-impact?	De specifieke reductiecijfers van projecten zijn terug te vinden in de bijlage van de DCMR doorrekening, pagina 24-35 indien ze een CO2-reductie-effect hebben. De zin 'De effecten zijn berekend door de DCMR' staat in de projectenlijst opgenomen als (a) het project geen direct CO2-reductie-effect heeft, maar wel is meegenomen in de doorrekening of (b) het reductie-effect <100 ton CO2 is. Bij alle overige projecten staat een cijfermatige inschatting. Er is voor gekozen om CO2-reductie pas cijfermatig te rapporteren vanaf 100 ton, zodat de eenheid in alle tabellen gelijk is (Mton). Hierdoor kan de lezer de impact van de verschillende projecten gemakkelijker vergelijken. We gaan in gesprek met de DCMR om te onderzoeken of we bij een volgende update een totale CO2-impact per hoofdstuk kunnen bepalen.
GL	Zon	In twee jaar moet de teller van 600.000 zonnepanelen naar 1.778.000 gaan. Zijn er doelstellingen voor het jaar 2024, 2025 en 2026?	We verwachten dat de groei van zonne-energie op daken lineair verloopt. Dit betekent dat er elk jaar een kwart (0,45km2) van de doelstelling moet bijkomen. De overige groei komt uit projecten (o.a. zon langs infra en op land) en wordt gemonitord aan de hand van projectplanningen.
GL	Zon	Uit de projecten komt naar voren dat in 2026 er 2,55 km2 zonnepanelen gerealiseerd zijn in 2026. Voor 2030 komen daar nog de OER projecten bij voor 0,77 km2 , wat resulteert in 3,32 km2 in totaal, maar wel pas in 2030. Klopt het dat de doelstelling van 3,2 km2 dan niet in 2026 gehaald wordt, of zit dat anders?	Bij het bepalen van de doelstelling van 3,2km2 zonnepanelen in 2026 is ervanuit gegaan dat een gedeelte van de OER-projecten, een aantal solar carports en Zonnepark Oranjobonnen in 2026 gerealiseerd zijn. Als projecten volgens de planning verlopen, halen we de 3,2km2. Nu zijn er geen indicaties dat de planningen niet gehaald worden. Deze grootschalige projecten zijn complex, we monitoren de voortgang nauwgezet.
GL	Zon	Welke mogelijkheden zijn er voor na 2026 om de resterende km zonnepanelen te behalen?	We verwachten dat de groei van zon op dak ook na 2026 doorzet. Ook worden er nog OER-projecten opgeleverd na 2026. Verder werken we aan pilots met zon op gevel. Dit zou in de toekomst ook mogelijkheid bieden voor verdere groei van zonne-energie.
GL	Zon	Welke ontwikkelingen vinden landelijk plaats waardoor er na 2030 verwacht wordt dat de doelstellingen voor opwek verhoogd worden? Hoe wordt hierop geanticipeerd?	We weten dat het landelijke doel voor 2030 55% CO2 reductie is, en dat dit voor 2050 netto nul is. Daarom gaan we ervanuit dat er wanneer de RES-doelstellingen voor 2030 behaald zijn, een nieuwe doelstelling zal komen voor zonne-energie. We anticiperen hierop door te werken aan innovatieve projecten. Zo is er recent een pilot van gemeente en Sportbedrijf gestart met zon op gevels. En werken we aan het stimuleren van circulaire zonnepanelen.
GL	Wind	In het KAR voorjaar 2023 stond De windmolens in de stad wekken nu al jaarlijks 24,2 megawatt op. In het KAR voorjaar 2024 staat: De windmolens in de stad wekken nu jaarlijks 20,7 megawatt op. Hoe komt deze daling van opwek	Van de Rotterdamse windlocaties buiten de haven is enkel Windpak Nieuwe Waterweg operationeel. De 6 turbines leveren een vermogen van in totaal 20,7 mw. De eerder genoemde 24,2 mw is een verschrijving.

GL	Wind	Wat betekenen de nieuwe landelijke normen voor plaatsing wind op land concreet voor de gemeente Rotterdam?	Projecten waarvoor reeds vergunning is aangevraagd, worden getoetst aan de geldende "oude" normen. In oktober-november '23 legde het Rijk nieuwe ontwerp normen voor windturbines ter inzage en wil deze per 1 juli 2025 in werking laten treden. Indien dat het geval is, zullen vergunningaanvragen ingediend vanaf dat moment, aan de nieuwe normen moeten worden getoetst. Onduidelijk is of de definitieve nieuwe normen, ongewijzigd in werking zullen treden ten opzichte van het ontwerp. Omdat een deel van de nieuwe normen strikter zijn dan de nu geldende normen, verwachten wij dat ruimtelijke inpassingsmogelijkheden voor windturbines beperkter worden. Op projectniveau worden de precieze implicaties onderzocht en waar mogelijk wordt er in de voorbereiding van projecten al rekening mee gehouden.
GL	Wind	Het windconvenant eindigt in 2025, wat gaat er vervolgens mee gebeuren?	Momenteel wordt met de convenantpartners onderzocht op welke wijze we vervolg kunnen geven aan de afspraken uit het windconvenant. We verwachten hierover eind dit jaar meer duidelijkheid.
GL	Netcongestie	In het gedeelte "wat staat ons nog te doen?" staat in het KAR voorjaar 2024 dat vanaf 2030 pas een structurele oplossing van netcongestie wordt verwacht. In het KAR voorjaar 2023 was dit 2027. Wat is de reden dat de verwachte oplossing voor netcongestie met 3 jaar is vertraagd?	TenneT houdt voorzichtigheidshalve een bandbreedte aan voor het gereedkomen van de projecten om congestie op te lossen. Deze bandbreedte is opgenomen in het congestiemanagementrapport van 18 oktober 2023. Ergens tussen 2027 en 2030 verwacht TenneT de congestie op te lossen. In het voorjaar van 2023 was het congestiemanagementrapport nog niet gepubliceerd en was er nog veel onduidelijk. In deze editie van het KAR is aangesloten bij de officiële lijn van TenneT uit het congestiemanagementrapport. Toelichting van TenneT op waarom zij een bandbreedte gebruiken: <i>De voortgang van projecten van TenneT is afhankelijk van vele factoren. Denk aan het verloop van vergunningprocedures en politieke besluitvorming, beschikbaarheid van grond, personeel en materialen en technische condities. Daarom hanteren we een bandbreedte bij de verwachte datum van inbedrijfname (IBN).</i>
GL	Energiebesparing	In het KAR staat bij "Wat staat ons nog te doen?" dat voor de gebiedsgerichte aanpak energiebesparing alleen voor 2023 en 2026 geld is. Hoe komt het dat er voor 2024/2025 geen geld is?	Klopt niet. Er is geld voor 23, 24 25 en 26. (uit DTB en SPUK). Dit zullen we bij de volgende update van het KAR aanpassen.

GL	Warmtesysteem	Waarom is hier geen overzicht van projecten?	De projecten voor Warmte staan meestal niet op zich. Bronnen en infrastructuur worden bijvoorbeeld pas ontwikkeld wanneer er zekerheid over de afname van warmte is, wat afhankelijk is van gebiedsontwikkelingen of gebiedsaanpakken. Hierdoor zijn deze projecten niet apart zichtbaar. Daarbij speelt ook de gemeente werkt aan projecten, die geen fysieke projecten zijn, maar de sturingsinstrumenten om invulling te geven aan de warmtetransitie. Denk hierbij aan de voorbereiding voor het nieuwe Warmteprogramma (onderdeel Omgevingsplan), de vernieuwing van de concessie en de update van het Bodemenergieplan.
GL	CO2-target	In dit plaatje staat 'nog' geen targets per sector. Wat betekent hier het woordje 'nog'?	Hiermee wordt aangegeven dat we de landelijke doelstellingen al wel doorvertalen voor het totaal van alle sectoren in Rotterdam, maar dit 'nog' niet doen per sector. Het onderscheid tussen stad en haven is in deze bestuursperiode al wel gemaakt. In Rotterdam kiezen we ervoor om plannen uit de stad en de sectoren bottom up te laten ontstaan, hoe we gezamenlijk de landelijke norm van 55% kunnen realiseren. Aan de hand van de plannen is het vervolgens mogelijk om richting 2030 per sector gedragen subdoelen te formuleren.